

Informácia o výsledkoch kontroly textilných výrobkov pre deti

Slovenská obchodná inšpekcia (ďalej len „SOI“) vykonala v sledovanom období celoslovenskú kontrolu zameranú na bezpečnosť detských textilných výrobkov. Hlavným cieľom kontroly bolo preveriť dodržiavanie povinností hospodárskych subjektov, ktoré uvádzajú na trh alebo sprístupňujú na trhu Slovenskej republiky textilné výrobky, na ktoré sa nevzťahuje označenie CE. Kontrolami sa preverilo najmä či tieto spĺňajú prísne požiadavky na prítomnosť nebezpečných chemických látok alebo či sú bezpečné z hľadiska obsahu šnúr a sťahovacích šnúr, ako aj či sú textilné výrobky v súlade s požiadavkami stanovenými v príslušnej legislatíve a v technických normách, ktoré sa na tieto výrobky vzťahujú. Výkon dohľadu prebiehal na celom národnom trhu SR počas celého roka 2024, ako aj pri vstupe textilných výrobkov na jednotný trh EÚ (kontroly na hraniciach).

Textilné výrobky museli v sledovanom období spĺňať požiadavky uvedené v smernici 2001/95/ES Európskeho parlamentu a Rady o všeobecnej bezpečnosti výrobkov, ktorá bola transponovaná do slovenskej legislatívy zákonom č. 281/2023 Z. z. o všeobecnej bezpečnosti výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 281/2023 Z. z.“).

Poznámka

Od 12.12.2024 je v účinnosti priamo uplatniteľné Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/988 o všeobecnej bezpečnosti výrobkov, ktorým sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1025/2012 a smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/1828 a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/95/ES a smernica Rady 87/357/EHS a od 1.5.2025 zákon č. 83/2025 Z. z. o všeobecnej bezpečnosti výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zároveň musia byť textilné výrobky v súlade s Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1007/2011 o názvoch textilných vlákien a súvisiacom označení vláknového zloženia textilných výrobkov etiketou a iným označením, ktorým sa zrušuje smernica Rady 73/44/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 96/73/ES a 2008/121/ES (ďalej len „nariadenie (EÚ) č. 1007/2011“) a spĺňať požiadavky príslušných technických noriem. Symboly údržby textilných výrobkov sú uvedené v technickej norme *STN EN ISO 3758 Textilie. Symboly ošetrovania*.

Pokiaľ ide o plnenie povinností na šnúry na detskom oblečení pre deti do 14 rokov, tak tie sú stanovené v európskej harmonizovanej norme *EN 14682 Bezpečnosť detského oblečenia. Šnúry a sťahovacie šnúry na detskom oblečení. Špecifikácie* (ďalej len „norma EN 14682“).

Norma EN 14682 stanovuje požiadavky na šnúry a sťahovacie šnúry na detskom oblečení pre deti do 14 rokov, pričom platia nasledujúce definície:

- malé deti – deti od narodenia do 7 rokov, alebo oblečenie do veľkosti 134 cm,
- staršie deti a mládež – deti od 7 do 14 rokov, alebo od veľkosti 134 cm do 176 cm,
- funkčná šnúra – šnúra, ktorá slúži k úprave veľkosti otvoru odevu, alebo k jeho stiahnutiu,
- šnúra na stiahnutie – šnúra, ktorá prechádza tunelom, slučkou alebo pútkom, ktorá slúži k úprave veľkosti otvoru odevu, alebo k jeho stiahnutiu.

Odevy pre deti musia spĺňať, okrem iných, nasledujúce požiadavky:

- v oblasti hlavy, krku a hornej časti tela u odevov pre malé deti nesmú mať tieto žiadne šnúry na stiahnutie ani funkčné šnúry,
- v oblasti hlavy, krku a hornej časti tela u odevov pre staršie deti a mládež nesmú byť funkčné šnúry dlhšie než 7,5 cm a nesmú byť z pružného alebo elastického materiálu,
- v oblasti hlavy, krku a hornej časti tela u odevov pre staršie deti a mládež nesmú mať šnúry na stiahnutie voľné konce a obvod slučky po zatiahnutí môže mať maximálne 15 cm.

Do rozsahu tejto normy však nebolo možné zahrnúť všetky prípadné riziká, ktoré môžu šnúry na detskom oblečení spôsobiť. V čase vypracovania uvedenej normy neboli k dispozícii žiadne informácie, ktoré by naznačovali, že šnúry a šnúrkové klobúčky a čiapky predstavujú riziko zachytenia. Po zverejnení normy však príslušná technická komisia v Európskom výbore pre normalizáciu (CEN) získala konkrétne údaje o nehodách spôsobených šnúrami a sťahovacími šnúrami na detskom oblečení a v dôsledku toho vydala technickú správu (CEN/TR 16792), v ktorej dospela k záveru, že je potrebné, aby čiapky, klobúky, rukavice, šály, ponožky a iné odevné doplnky, určené pre všetky deti do 14 rokov, tiež spĺňali normu EN 14682. Technická správa (CEN/TR 16792) však poskytuje iba odporúčania pre návrh a výrobu bezpečného detského oblečenia v súvislosti s mechanickými rizikami týkajúcimi sa výrobkov ako sú čiapky, klobúky, rukavice, šály, ponožky a iné odevné doplnky, určené pre všetky deti do 14 rokov. Táto technická správa je určená na použitie vo všetkých fázach dodávateľského reťazca odevov, vrátane použitia výrobcami detského oblečenia. Je tiež určená na použitie pre dovozcov, distribútorov a maloobchodníkov, aby im **pomohla pri výbere oblečenia, ktoré nepredstavuje nebezpečenstvo**.

Technická správa nie je povinný dokument, ale môže slúžiť ako referencia pre výrobcov pri dodržiavaní legislatívy EÚ o bezpečnosti výrobkov. Všetky hospodárske subjekty, ktoré zasahujú do dodávateľského a distribučného reťazca, sú povinné prijať primerané opatrenia a zabezpečiť, aby na trhu sprístupňovali iba také výrobky, ktoré sú bezpečné a v súlade s príslušnými platnými legislatívnymi predpismi.

Predmet kontroly

Predmetom kontroly boli detské textilné výrobky, išlo najmä o mikiny, tričká, dievčenské šaty, nohavice a detské súpravy.

Obsah kontroly

SOI vykonávala kontrolu plnenia povinností príslušných hospodárskych subjektov vyplývajúcich z platných právnych predpisov. Pri detských textilných výrobkoch sa vykonávala kontrola bezpečnosti z hľadiska obsahu nebezpečných chemických látok, akými sú azofarbivá, a to formou odberu vzoriek kontrolovaných výrobkov a kontrola bezpečnosti z hľadiska obsahu šnúr a sťahovacích šnúr. Súčasťou kontroly bola aj kontrola ich povinného označovania.

Kontrola požiadaviek na označovanie textilných výrobkov

Textilné výrobky museli byť v sledovanom období označené v zmysle zákona č. 281/2023 Z. z. minimálne týmito údajmi:

- obchodným menom alebo ochrannou známkou a sídlom alebo miestom podnikania výrobcu,

- obchodným menom alebo ochrannou známkou a sídlom alebo miestom podnikania splnomocneného zástupcu alebo dovozcu, ak výrobca nie je usadený v členskom štáte,
- typovým číslom, číslom šarže, sériovým číslom alebo iným údajom, ktorý umožní jednoznačnú identifikáciu výrobku.

Textilné výrobky sa musia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 1007/2011 pri každom sprístupnení na trh označiť etiketou alebo iným označením, aby sa uviedlo ich vláknové zloženie. Označenie textilných výrobkov etiketou a iným označením je trvalé, ľahko čitateľné, viditeľné a prístupné a v prípade etikety aj pevne pripevnené.

„Iné označenie“ je uvedenie požadovanej informácie priamo na textilný výrobok prišitím, vyšitím, vytlačením, reliéfny vytlačením alebo akoukoľvek inou technológiou aplikácie.

Na označenie vláknového zloženia na etikete a iných označeniach sa používajú len názvy textilných vlákien uvedené v prílohe I nariadenia (EÚ) č. 1007/2011. V prípade, že vláknové zloženie sa nedá určiť, môže sa na etikete alebo na inom označení použiť termín „zmes vlákien“ alebo termín „nešpecifikované zloženie textílie“. Označenie etiketou alebo iné označenia musia byť uvedené na výrobku v slovenskom jazyku.

V prípade výskytu netextilných častí živočíšneho pôvodu v textilných výrobkoch musí byť na etikete alebo inom označení uvedená veta: „Obsahuje netextilné časti živočíšneho pôvodu“.

V zmysle normy *STN EN ISO 3758 Textílie. Symboly ošetrovania* musí byť na každom textilnom výrobku uvedená informácia o spôsobe údržby, ktorá je pre spotrebiteľa dostatočne zrozumiteľná a jednoznačná. Forma označenia výrobku spôsobmi údržby závisí od výrobcu. Môže byť vo forme symbolov, alebo ak je v textovej forme, táto musí byť v kodifikovanej forme štátneho jazyka.

Kontrola skutočných vlastností

Kontrola skutočných vlastností detských textilných výrobkov sa vykonávala na vzorkách, ktoré sa odoberali priamo z ponuky pre spotrebiteľov, v príslušnom akreditovanom skúšobnom laboratóriu.

Kontrolou zloženia detských textilných výrobkov sa zisťoval obsah nebezpečných chemických látok, akými sú azofarbivá. Azofarbivá pri dlhodobom styku s ľudským telom pôsobia karcinogénne. Podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemikálií (REACH) (ďalej len „nariadenie REACH“) sa azofarbivá, z ktorých sa uvoľňujú aromatické amíny, nesmú vyskytovať v koncentráciách nad 30 mg/kg v hotových textilných výrobkoch alebo v ich farbených častiach, ktoré môžu prichádzať do priameho a dlhodobého styku s pokožkou. Testovacie metódy pre stanovenie obsahu uvedených azofarbív sú uvedené v technickej norme *STN EN 14362 – 1,3 Textílie. Metódy stanovenia určitých aromatických amínov odvodených z azofarbív* (ďalej len „technická norma“).

Výsledky kontroly

Kontrola detských textilných výrobkov prebiehala na národnom trhu SR v kamenných prevádzkach, ako aj v e-shopoch. Vytypované textilné výrobky sa kontrolovali aj pri ich vstupe na jednotný trh EÚ.

1. Kontrola textilných výrobkov pri vstupe na jednotný trh Európskej únie

Orgány zodpovedné za kontrolu vonkajších hraníc pozastavia prepustenie výrobku do voľného obehu na trhu EÚ, ak pri vykonávaní kontrol dospejú k zisteniu, že dovezený výrobok predstavuje vážne riziko pre zdravie, bezpečnosť alebo k výrobku nie je pripojená požadovaná dokumentácia alebo nie je označený v súlade s príslušnými predpismi. O každom pozastavení colné orgány bezodkladne informujú SOI, ako orgán dohľadu nad trhom, prostredníctvom colných hlásení.

Pri kontrole dovážaných výrobkov z 3 krajín na trh Európskej únie SOI spolupracovala s colnými orgánmi v zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1020 o dohľade nad trhom a súlade výrobkov a o zmene a smernice 2004/42/ES a nariadení č. 765/2008 a (EÚ) č. 305/2011. V rámci spolupráce bol vytvorený rizikový profil na vybrané skupiny detských textilných výrobkov.

Colné orgány za sledované obdobie zaslali SOI celkom **6 hlásení** týkajúcich sa textilných výrobkov. V rámci týchto hlásení SOI prekontrolovala **30 druhov textilu**. Na základe výsledku kontrol bolo zistené, že z celkového počtu kontrolovaných druhov textilu **16 druhov, spolu 122 kusov** nespĺňalo požiadavky platných právnych predpisov EÚ. V nadväznosti na zistené nedostatky boli vydané **2 záväzné stanoviská**, že tieto druhy nemôžu byť uvedené na jednotný trh EÚ, teda prepustenie do voľného obehu nebolo povolené.

2. Kontrola na národnom trhu

Kontroly na vnútornom trhu SR pozostávali z kontrol povinného značenia, bezpečnosti z hľadiska obsahu šnúr a sťahovacích šnúr a z hľadiska bezpečnosti obsahu nebezpečných chemických látok.

2.1 Kontrola povinného označovania

V sledovanom období vykonala SOI kontroly plnenia povinností príslušných hospodárskych subjektov vyplývajúcich z právnych predpisov platných pre textil, čo sa týka označovania povinnými údajmi **v 166 prevádzkových jednotkách** (ďalej len „PJ“) v rámci celého Slovenska. Nedostatky boli zistené **v 76 PJ**, čo predstavuje takmer **46 % PJ s nedostatkom**. Kontroly boli vykonané u 165 distribútorov a u jedného výrobcu.

Celkovo bolo prekontrolovaných **2 496 druhov** detských textilných výrobkov, pričom nedostatky boli zistené u **302 druhov** v celkovej hodnote **15 975,41 €**, čo predstavuje **12 % druhov s nedostatkom**.

Najpočetnejším zisteným nedostatkom pri kontrolách bolo **chýbajúce označenie o výrobcovi** s adresou, pričom tento nedostatok bol zistený u **199 druhov**. Ďalším nedostatkom s vysokým výskytom bolo **chýbajúce označenie vláknového zloženia (150 druhov)** a **chýbajúce označenie o dovozcovi** s adresou (**100 druhov**).

Z **2 496** kontrolovaných druhov bol u **1 339 druhov** výrobca so sídlom v Európskej únii, pričom **nedostatky** boli zistené pri **153 druhoch**, čo predstavuje **11 %**. **1 136 druhov** malo výrobcu so sídlom mimo Európskej únie, t. j. išlo o výrobky z tzv. **tretích krajín**, pričom **nedostatky** boli zistené u **128 druhov**, čo predstavuje tiež **11 %**. Nezistený pôvod výrobcu bol u **21 druhov**, pričom všetky tieto druhy boli s určitým nedostatkom.

Tabuľka č. 1 – Prehľad zistených nedostatkov v povinnom označovaní textilných výrobkov

Zistený nedostatok	Počet druhov s nedostatkom
chýbajúce označenie o výrobcovi s adresou	199
chýbajúce označenie vláknového zloženia	150
chýbajúce označenie o dovozcovi s adresou	100
chýbajúce označenie typovým číslom, číslom výrobnéj dávky alebo sériovým číslom, alebo iným údajom, ktorý umožní identifikáciu textilného výrobku	63
chýbajúce označenie symbolom údržby	32

Výsledky kontrol potvrdzujú fakt, že podnikatelia nemajú v oblasti textilných výrobkov dostatočné právne povedomie predovšetkým v oblasti legislatívy týkajúcej sa všeobecnej bezpečnosti výrobkov. Kontrolami boli potvrdené početné nedostatky v označovaní výrobkov menom a adresou výrobcu, resp. dovozcu, ale aj materiálovým zložením.

Za uvedenie textilného výrobku na trh a jeho bezpečnosť je zodpovedný výrobca, resp. dovozca (ak je výrobca so sídlom mimo územia EÚ), ktorý má relevantné informácie o výrobku, jeho zložení, spôsobe používania, a musí vedieť preukázať, že výrobok je bezpečný a je v súlade s uplatniteľnými predpismi. V prípade, že výrobca nesplnil svoje povinnosti vyplývajúce z príslušnej legislatívy, distribútori nesmú ponúkať takéto výrobky na trhu pre spotrebiteľa.

Opatrenia na ochranu trhu

Na základe výsledkov kontrol povinného označovania a technickej dokumentácie bolo kontrolovaným osobám v zmysle zákona č. 281/2023 Z. z. umožnené prijat' nápravné opatrenia v **75 prípadoch** na **298 druhov** v celkovej hodnote **15 907,72 €** a v jednom **prípade** na **4 druhy** v celkovej hodnote **67,69 €** boli uložené povinné opatrenia.

2.2 Kontrola bezpečnosti detských výrobkov, ktoré obsahujú šnúry a sťahovacie šnúry

Kontroly boli vykonané u **16 hospodárskych subjektov** v rámci celého Slovenska, pričom nedostatky z hľadiska obsahu šnúr a sťahovacích šnúr boli zistené u **všetkých kontrolovaných subjektov**.

Celkovo bolo prekontrolovaných **42 druhov** detských textilných výrobkov, pričom nedostatky z hľadiska obsahu šnúr a sťahovacích šnúr boli zistené u **35 druhov**, čo predstavuje **83 %**.

V ponuke hospodárskych subjektov bolo zistených 18 druhov detských textilných výrobkov pre malé deti, ktoré majú v oblasti hlavy, krku a hornej časti tela šnúry na stiahnutie, 10 druhov detských textilných výrobkov pre staršie deti, u ktorých boli v oblasti hlavy, krku a hornej časti tela šnúry na stiahnutie s voľnými koncami a 7 druhov detských textilných výrobkov pre staršie deti, ktoré mali funkčné šnúry dlhšie než 7,5 cm.

Za uvedenie textilného výrobku na trh a jeho bezpečnosť je zodpovedný výrobca, resp. dovozca (ak je výrobca so sídlom mimo územia EÚ), ktorý má relevantné informácie o výrobku, jeho zložení, spôsobe používania, a musí vedieť preukázať, že výrobok je bezpečný a je v súlade s uplatniteľnými predpismi. V prípade, že výrobca nesplnil svoje povinnosti vyplývajúce

s príslušnej legislatívy, **distribútori nesmú ponúkať takéto výrobky na trhu pre spotrebiteľa.**

Opatrenia na ochranu trhu

V prípade, že výrobky nespĺňali požiadavky na bezpečnosť v zmysle normy EN 14682, bolo kontrolovaným osobám umožnené prijať nápravné opatrenia, ktorými zabránili ďalšiemu sprístupňovaniu nebezpečného výrobku na trhu a zabezpečili jeho stiahnutie z trhu, ako aj informovanie spotrebiteľov o tomto nebezpečnom výrobku a jeho možnom spätnom prevzatí.

Spätné prevzatie nebezpečného výrobku bolo možné vykonať nasledujúcimi spôsobmi:

- a) opravou výrobku v primeranom čase, ak bolo možné zaistiť bezpečnosť opraveného výrobku (napr. odstránením nebezpečných šnúr),
- b) vrátením kúpnej ceny výrobku alebo
- c) výmenou výrobku za bezpečný výrobok rovnakého typu a aspoň rovnakej hodnoty a kvality na základe výslovného súhlasu spotrebiteľa.

2.3 Kontrola skutočných vlastností – kontrola prítomnosti azofarbív

V rámci kontroly inšpektori SOI odobrali na overenie bezpečnosti a zhody s predpísanými technickými požiadavkami **13 druhov detských textilných výrobkov**. Skúšky sa vykonávali v akreditovanom laboratóriu. Z trhu boli odoberané také detské textilné výrobky, ktoré by na základe vizuálneho zhodnotenia mohli vykazovať problém z hľadiska vyššieho obsahu azofarbív.

Na textilných výrobkoch sa overovalo, či obsah aromatických amínov je v súlade s požiadavkami nariadenia REACH, podľa ktorého sa azofarbivá, z ktorých sa uvoľňujú aromatické amíny, nesmú vyskytovať v koncentráciách nad 30 mg/kg v hotových textilných výrobkoch alebo v ich farbených častiach, ktoré môžu prichádzať do priameho a dlhodobého styku s pokožkou.

Na základe výsledkov skúšok všetkých **13 odskúšaných druhov detských textilných výrobkov vyhovelo** stanoveným požiadavkám technickej normy.

Záver

Výsledky kontroly plnenia povinností príslušných hospodárskych subjektov preukázali, že z celkového počtu kontrolovaných druhov **12 % nespĺňalo** predpísané požiadavky platných právnych predpisov na povinné označovanie. Jedným z najčastejších faktorov, prečo tieto výrobky nie sú v súlade s predpísanými požiadavkami, je neznalosť, resp. nesprávna aplikácia príslušnej legislatívy. Najčastejším nedostatkom bolo chýbajúce označenie textilných výrobkov obchodným menom alebo ochrannou známkou a sídlom alebo miestom podnikania výrobcu.

Možno konštatovať, že pôvod výrobkov nemal preukazný vplyv na plnenie si povinností výrobcov v zmysle príslušnej legislatívy v skupine detských textilných výrobkov vzhľadom na to, že zastúpenie výrobkov s nedostatkom bolo u výrobcov z EÚ na rovnakej úrovni ako u výrobcov mimo EÚ.

V rámci kontroly prebiehala aj kontrola obsahu nebezpečných azofarbív, vyskytujúcich sa v detských textilných výrobkoch, v príslušnom akreditovanom skúšobnom laboratóriu na základe odberu vzoriek výrobkov z priamej ponuky pre spotrebiteľov.

Výsledky skúšok preukázali, že **všetkých 13 druhov detských textilných výrobkov spĺňalo predpísané požiadavky na obsah nebezpečných chemických látok, v tomto prípade azofarbív.**

SOI zároveň otestovala **2 druhy** textilných výrobkov **na základe prijatých podnetov** od spotrebiteľov. Ani v týchto prípadoch však nebol zistený obsah azofarbív. Aj tieto kontrolované textilné výrobky tak **spĺňali predpísané požiadavky** na obsah nebezpečných chemických látok.

Napriek pozitívnemu zisteniu, že všetky kontrolované druhy detských textilných výrobkov boli v úplnom súlade s požiadavkami na prítomnosť nebezpečných chemických látok, SOI bude monitorovať trh SR v tejto oblasti v rámci svojej kontrolnej činnosti aj v nasledujúcom období.

Najnegatívnejším zistením boli výsledky kontroly bezpečnosti detských textilných výrobkov, ktoré obsahujú šnúry a sťahovacie šnúry, a to i napriek tomu, že SOI takéto kontroly vykonávala pravidelne aj v minulosti. SOI zaradiť opakovane tieto kontroly do plánu svojej činnosti s týmto zameraním, v rámci ktorých bude opakovane edukovať kontrolované subjekty, ktoré aj napriek jednoznačne stanovenej legislatíve, sprístupňujú na trhu výrobky, ktoré môžu vážnym spôsobom ohroziť bezpečnosť ich používateľov, t. j. detí.